

ماده ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۳/۳۱) - دولت مکلف است در داخل محدوده قانونی (۲۵ ساله) شهرها در نقاطی که محدوده قانونی وجود دارد و در سایر شهرها در محدوده‌ای که از طرف وزارت راه و شهرسازی تعیین و اعلام خواهد شد. به تدریج و با رعایت طرح تفصیلی شهر در هر منطقه به کسانی که طبق موازین رژیم سابق مالک این‌گونه اراضی شناخته می‌شدند اعلام نماید تا ظرف مدت معینی نسبت به‌عمران و آبادی این‌گونه اراضی اقدام کنند. چنانچه در مهلت مقرر اقدام لازم به‌عمل نیاورند هیچ‌گونه اولویتی برای آن‌ها منظور نخواهد شد و بلاعوض به‌تصرف دولت در خواهد آمد.

تبصره - دولت برای کسانی که یک قطعه زمین کوچک برای سکونت شخصی خود تهیه کرده‌اند و فاقد خانه مسکونی می‌باشند حداقل سه سال مهلت خواهد داد تا بتوانند به عمران زمین خود پردازند.

ماده ۲ - دولت باید زمین‌های تفکیک نشده‌ای را که به ترتیب مقرر در این قانون به‌تصرف خویش در می‌آورد تفکیک کند و براساس طرح تفصیلی منطقه مربوطه در اختیار متقاضیان برای احداث ساختمان و مسکن قرار دهد.

ماده ۳ (اصلاحی ۱۳۹۰/۳/۳۱) - نحوه اعلام [اعلام] به کسانی که در رژیم سابق مالک این‌گونه اراضی شناخته می‌شدند و تشخیص موات بودن و عمران و آبادی و شرایط واگذاری اراضی مذکور و تعیین مساحت زمین‌های مذکور در تبصره ماده یک در هر منطقه و سایر مسائل اجرایی این قانون مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که وزارت راه و شهرسازی تهیه می‌کند و به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.

ماده ۴ (اصلاحی ۱۳۹۰/۳/۳۱) - وزارت راه و شهرسازی مأمور اجرای این قانون است.

« **لایحه قانونی جلوگیری از هرگونه تجاوز و تصرف عدوانی و غصب و مزاحمت و ممانعت از حق نسبت به املاک مزروعی - باغات - قلمستان‌ها - منابع آب همچنین تأسیسات کشاورزی و دامداری و کشت و صنعت و جنگل‌ها و اراضی ملی شده واقع در داخل یا خارج محدوده شهرها و روستاها مصوب ۱۳۵۸/۵/۲** »

ماده واحده - در هر شهرستان کلیه دعاوی و اختلافات ناشی از هرگونه تجاوز و غصب و تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق در مورد املاک مزروعی و اراضی شهری - باغات و قلمستان‌ها - منابع آب - تأسیسات کشاورزی و دامداری - واحدهای کشت و صنعت - مؤسسات و اموال شرکت‌های زراعی همچنین اراضی و مراتع ملی شده و جنگل‌های ملی و امثال آن‌ها واقع در حوزه قضایی آن شهرستان که تاریخ شروع اقدام منشأ اختلاف از اول شهریورماه یک هزار و سیصد و پنجاه و هفت به بعد باشد در هیئتی مرکب از پنج نفر به شرح زیر:

۱ - یکی از قضات به انتخاب رئیس دادگاه‌های شهرستان یا رئیس بالاترین دادگاه محل.

۲ - یکی از کارمندان کشاورزی و عمران روستایی به انتخاب رئیس اداره کشاورزی و عمران روستایی شهرستان (در اختلافات مربوط به امور کشاورزی و اراضی مرتع و جنگل‌های ملی) یا یک نفر از کارمندان مسکن و شهرسازی به انتخاب رئیس مربوط (در اختلافات مربوط به اراضی غیر مزروعی و شهری).

۳ - یکی از کارمندان فرمانداری به انتخاب فرماندار و یا بخشدار در بخش‌ها.

۴ - دو نفر معتمد محل به انتخاب فرماندار که یکی از آن‌ها روحانی باشد. رسیدگی و موضوع از طریق کدخدا منشی حل و فصل می‌شود.

در صورتی که اختلاف طرفین دعوی از این طریق حل نشود، هیئت به اکثریت آراء نسبت به موضوع مطروحه مبادرت به صدور رأی می‌کند رأی بلافاصله به دستور هیئت توسط مأمورین انتظامی و یا گروه ضربت پاسداران انقلاب به مرحله اجرا درمی‌آید و از متجاوز خلع ید یا رفع مزاحمت می‌شود.

شکایت از حکم مزبور بدون اینکه اجرای حکم را متوقف کند تا مدت ده روز از تاریخ ابلاغ به طرفین و از جانب هریک قابل رسیدگی استینافی در دادگاه شهرستان محل می‌باشد و حکم دادگاه شهرستان قطعی است.

تبصره ۱ - تشخیص تاریخ شروع هریک از اقدامات مذکور در این ماده با هیئت مذکور است.

تبصره ۲ - در صورت تکرار جرم از ناحیه متجاوز یا ایادی او هیئت موظف به صدور حکم تبعید یا حبس حداکثر تا یک سال می‌باشد.

محل تبعید نیز به وسیله هیئت تعیین می‌گردد و حکم بلافاصله به دستور هیئت به وسیله مأمورین انتظامی یا گروه ضربت پاسداران انقلاب به مرحله اجرا گذارده می‌شود.

شاکمی می‌تواند تا مدت ده روز از تاریخ ابلاغ حکم به دادگاه شهرستان مربوط استینافاً شکایت نماید و دادگاه خارج از نوبت رسیدگی خواهد کرد. رأی صادره قطعی و لازم‌الاجرا است.

تبصره ۳ - چنانچه یکی از طرفین دعوی کارگر کشاورزی باشد. در آن مورد به درخواست فرماندار یکی از کارمندان اداره کار نیز به انتخاب و معرفی رئیس اداره کار محل به عنوان کارشناس در هیئت رسیدگی حاضر شده ولی در رأی شرکت نمی‌کند.

تبصره ۴ - به جای هریک از پنج نفر اعضاء هیئت که به علتی از عضویت هیئت خارج و یا فوت نماید یک نفر دیگر بهمان ترتیب به جای او تعیین خواهد شد.

تبصره ۵ - محل تشکیل جلسات هیئت در دادگستری هر محل و محل حبس محکومین می‌تواند زندان‌های ژاندارمری یا پادگان‌های ارتش باشد.

تبصره ۶ - چنانچه افراد متجاوز که حکم دادگاه نسبت به آنان صادر شده و یا افراد دیگر به هر نحوی از انحاء مانع اجرای حکم شوند مأموران انتظامی یا گروه ضربت پاسداران انقلاب مأمور اجرای حکم، نامبرداران را به هیئت اعزام و معرفی و هیئت مفاد تبصره ۲ را درباره آنان نیز اعمال و در این قبیل موارد حکم مزبور ابلاغ شده تلقی می‌شود.

« آیین‌نامه قانونی لغو مالکیت اراضی موات شهری و کیفیت عمران آن مصوب ۱۳۵۸/۵/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی^۱

هیئت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۵۸/۵/۲۲ بنا به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی آیین‌نامه قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و کیفیت عمران آن را به شرح زیر تصویب نمودند:

^۱ - شماره ابلاغ: ۱/۵۹۹۷ شماره انتشار: ۱۰۰۷۵ تاریخ ابلاغ: ۱۳۵۸/۵/۶ تاریخ روزنامه رسمی: ۱۳۵۸/۷/۳ با توجه به رأی شماره ۸ - ۱۳۶۲/۸/۹ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، ماده ۲ و شقوق نه گانه آن و ماده ۱۳ و ماده ۱۵ این آیین‌نامه ابطال شده است. (نکته اینکه تاریخ ابلاغ زودتر از تاریخ تصویب میباشد.)